

Oponentský posudek na diplomovou práci

Ing. Eva Czémyová, Středověká šablonová malba ve střední Evropě

Ústav pro dějiny umění FFUK

Praha 2014

Diplomová práce Evy Czémyové zpracovává téma, které stálo dlouho téměř mimo pozornost badatelů a teprve v poslední době mu byla věnována větší pozornost. Obsahem je šablonová výzdoba chrámových interiérů, zejména dřevěných malovaných stropů, ale i lavic, skříní a truhel, z nichž některé byly sice v nedávné době dosti podrobně zpracovány (skříně z Českého dubu), jiné ale (hašplířská truhla z Kutné Hory) dosud unikaly pozornosti. Jádrem práce je podrobný katalog památek se šablonovou výzdobou z Čech, Slovenska a Polska, zpracovaný podrobně a pečlivě a uvádí kompletní literaturu.

Pozoruhodně dobře zpracované jsou ale i úvodní kapitoly, které se zabývají středověkými dekorativními technikami a posléze i technikou a ikonografií šablonových maleb. Zajímavá je část věnovaná úvaze o historii této i příbuzných dekorativních technik, která není dosud dostatečně probádána a poskytuje mnohé podněty pro další odbornou práci, která je ovšem podmíněna soustavnějším restaurátorským průzkumem. Jak autorka uvádí, šablony byly používány ke zjednodušení a urychlení práce od pravěku do současnosti (jako příklad si dovoluji uvést Solženicynův popis výroby koberců v Rusku), takže některé úvahy v citované literatuře, např. o byzantském vlivu, považuji za nadbytečné. Velmi mě zaujaly zmínky o užití šablon ve „vysokém umění“, zejména v deskové malbě Hanse Multschera. Lze očekávat, že při podrobném restaurátorském průzkumu bude podobných případů popsáno více, známe je ostatně i z nástěnné i deskové malby v Čechách. Ve čtrnáctém století byla tato technika ovšem jen součástí klasické malby. K samostatnému použití v Evropě dochází v rámci obecného rozšíření reprodukčních technik, grafiky a knihtisku. Diplomantka se zabývá i úvahami o autorství šablonových maleb, které, jak správně poznamenává, jsou spojeny s obecným provozem uměleckých dílen, které nám není dostatečně známé a které, po mém soudu, poněkud zpochybňuje snahu o rozlišení autorských rukou ve středověku, která je odvozena z postředověkého umění.

Velmi dobře je zpracována i kapitola o ikonografii šablon. Diplomantka soudí, po mém soudu správně, že často formulovaná skepse týkající se významu jednotlivých motivů souvisí spíše s možnostmi našeho poznání než se záměry tvůrců ikonografických celků. Je třeba ocenit její racionální závěry, vyvážené mezi skepsí a možnostmi interpretace.

Práce je napsána velmi poutavě, dobrou češtinou, problematika je velmi dobře formulována. Je nutno také ocenit logické členění do kapitol a racionální závěry, které činí z této jasně tematicky vymezené práce zralou odbornou studii. Doporučuji ji k obhajobě, hodnotím jako výbornou a doufám, že diplomantka bude stejně úspěšně pokračovat.

Hana Hlaváčková

